

До спеціалізованої вченої ради
Д 44.877.01 ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Флегантової Анни Леонідівни «Державна політика формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертаційної роботи. Інноваційно-інвестиційна політика держави є важливою складовою економічної політики будь-якої країни, не залежно від моделі її економічного розвитку. Виважена інноваційно-інвестиційна політика є особливо важливою для України, економіка якої знаходиться нині у стані кризи. Значимість інноваційно-інвестиційної політики для розвитку країн, які перебувають в складних умовах господарювання, підтверджує досвід тих держав, яким вдалось подолати макроекономічний спад у всіх його негативних проявах та наслідки воєнно-політичних конфліктів. Нині економічна та політична ситуація в Україні характеризується як вкрай несприятлива та нестабільна, тому питання про пошук шляхів економічного зростання на основі покращення фінансування інноваційної діяльності, набувають особливого значення і повинні стати першочерговими завданнями уряду.

Дисертація Флегантової А. Л. виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри міжнародної економіки ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» за темою «Сучасні процеси глобалізації: рушійні сили, мегатренди, суперечності» (номер державної реєстрації 0113U006220, 2013-2017 рр.).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Текст дисертаційної роботи розкриває тему дослідження. Матеріал викладено логічно, відповідно до мети дослідження та поставлених завдань. Робота є добре структурованою.

Матеріал належним чином розподілений за розділами та підрозділами. Об'єкт і предмет дослідження визначені правильно. За результатами роботи автором отримані науково-значимі висновки та сформульована новизна. Зміст роботи свідчить, що автором ретельно опрацьовані публікації провідних науковців з проблем формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку макроекономічних систем. Дисертаційній роботі Флегантової А. Л. властивий ґрунтовний аналіз економічних процесів і явищ, які відбуваються в інноваційно-інвестиційній сфері національної економіки. В роботі широко використовуються економіко-математичний інструментарій аналізу, завдяки застосуванню якого автором добре опрацьований великий масив статистичних даних. У ході аналізу використані матеріали офіційної статистики, які надає Державна служба статистики України, а також документи міжнародних організацій. Також у процесі дослідження за темою дисертаційної роботи автором ґрунтовно опрацьовані законодавчі та нормативні акти з питань регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні.

У першому розділі роботи «Теоретичні засади дослідження інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку сучасної економіки» автором розглянуто сутність державної інноваційно-інвестиційної політики і потенціалу інноваційно-інвестиційного розвитку макроекономічних систем, а також практику розвитку національних економік розвинутих країн. Найбільш важливими аспектами наукового аналізу є такі:

- визначення змісту державної інноваційно-інвестиційної політики через розуміння її як процесуальної цілісності «мета – засіб – результат» Метою автор слушно вважає підвищення рівня життя населення, засобом – мобілізацію інвестиційних ресурсів, результатом – зміни науково-технічного прогресу (рис. 1.4, с. 18);

- аналіз і систематизація заходів інноваційно-інвестиційної політики економічно розвинутих країн, що дало змогу автору відібрати ті заходи, які є найбільш дієвими та перевіреними практикою розвитку країн-економічних

лідерів, обґрунтувати на цій основі доцільність їх застосування в Україні (табл. 1.5, с. 54-55);

- систематизація інновацій, особливістю якої є великий критеріальний діапазон оцінки. Це дало можливість суттєво розширити наукове уявлення про зміст інновацій і диференціювати їх види (с. 34, додаток Г);

У другому розділі роботи «Державна інноваційно-інвестиційна політика в умовах економічної нестабільності» з'ясовано особливості сучасної політики держави при створенні інноваційно-інвестиційного потенціалу економічного розвитку в сучасних умовах; ідентифіковано пріоритетні чинники для формування інноваційної складової інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки та чинники, які стримують цей процес; досліджено фінансування інноваційного розвитку України як компонента політики держави у разі формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку макроекономічної системи. Найбільш значимими науковими положеннями і висновками, що містяться у розділі 2, є такі:

- дослідження умов, за яких в Україні може бути забезпечено зростання національної економіки. Безперечною перевагою авторського підходу щодо цього є конкретизація галузей і регіонів, які є базовими для розвитку національної економіки у короткостроковому та довгостроковому періодах із визначенням відповідних (тобто короткострокових і довгострокових) регуляторних заходів держави (с. 72-73, рис. 2.1, с. 73);

- модель поетапного інноваційного розвитку національної економіки на основі досвіду зарубіжних країн, які забезпечили стійке макроекономічне зростання, подолавши дію воєнно-політичних та економічних чинників. Досвід цих країн став основою підходу до визначення умов виходу України зі стану кризи (с. 89, рис. 2.4);

- розподіл чинників інноваційно-інвестиційного потенціалу на групи за ознаками сприятливості та несприятливості їх впливу на формування

інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку економіки України (с. 84, рис. 2.3);

Третій розділ роботи – «Формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку економіки України». Обґрунтована методика оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, яка вдало використана у випадку аналізу фактичних даних 2001-2014 рр., що дало змогу автору розробити прогноз результативності використання названого потенціалу за трьома варіантами. Найбільш важливими науковими положеннями та висновками за третім розділом є такі:

- введення структурно організованої системи оцінки (с. 121-122) інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки та показників сприятливості / несприятливості умов його формування (с. 138-143). Це дало можливість автору провести факторний аналіз і поглибити на його основі дослідження процесу формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки загалом та за складовими (с. 147);

- виділення в окремий блок аналізу дослідження факторів ризику, які виникають у разі формуванні інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки (с. 122). Автором запропонована власна методика обчислення факторів ризику, застосування якої є виправданим, оскільки це надає можливість отримати правильно аргументовані висновки;

- визначення ступеню відставання української економіки від тенденцій європейських країн на основі розробленого варіативного прогнозу розвитку національної економіки (с. 151-154).

3. Достовірність і новизна наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації. Аналіз змісту матеріалу, викладеного у дисертації Флегантової А.Л., підтверджує наявність нових наукових положень, висунутих автором на захист. Вони полягають у наступному:

- розроблено методичні засади з визначення інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, які враховують оцінку сприятливості / несприятливості умов формування досліджуваного

потенціалу та побудовані на використанні структурно організованої системи оцінки і виокремленні складових потенціалу, що забезпечує основу для ухвалення урядових рішень у рамках економічної політики держави (С. 112-121; С. 137-142);

- визначення змісту державної інноваційно-інвестиційної політики, яке, на відміну від інших, описує її як процесуальну цілісність «мета – засіб – результат», що дало змогу визначити сучасні вимоги вибудовування інноваційно-інвестиційної політики держави та урахувати виклики короткострокового періоду (ускладненого станом економічної нестабільності) та вимоги довгострокового (С. 11-17);

- розрахунково-оціночний інструментарій, призначений для обчислення факторів ризику, які виникають у випадку формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки; особливість інструментарію полягає у тому, що він дозволяє чітко інтерпретувати показники ризику під час формування досліджуваного потенціалу; це забезпечує коректність оцінки суперечливих процесів і явищ у разі визначення заходів державного регулювання, спрямованих на розвиток національної економіки (С. 121-123);

- підхід до прогнозування економічного розвитку національної економіки, який передбачає, що заходами державного регулювання буде забезпечено невілювання дії тих чинників інноваційно-інвестиційного потенціалу, які впливають негативно на ВВП; відмінність такого підходу до прогнозування від інших дала змогу виявити ступінь відставання національної економіки від європейських тенденцій за варіативними розрахунками та умови скорочення цього розриву на основі використання резервів досліджуваного потенціалу (С. 151-154);

- систематизація інновацій, відмінністю якої є багатокритеріальність (глибина інноваційних змін, масштаби та сфера виникнення інноваційного ефекту, ступінь проникнення в життя суспільства, галузева спрямованість та інші – всього 29 ознак), що сприяло ідентифікації властивості інноваційних

продуктів, оцінці ролі інновацій у сучасному відтворювальному процесі та найбільш повному описі їх функціональних ознак як рушійної сили науково-технологічного, економічного та соціального розвитку суспільства (С. 29-34);

- систематизація заходів інноваційно-інвестиційної політики розвинутих країн, відмінність якої полягає у виокремленні загальних, властивих всім економічно розвинутим країнам заходів, та особливих - властивих окремим країнам; це дало змогу здійснити відбір тих заходів, які є найбільш придатними для їх імплементації в Україні (С. 46-56);

- підхід до визначення заходів державного регулювання, спрямованих на запобігання економічному спаду та створення умов для переходу від стабілізації економіки до її поступового зростання; підхід на відміну від існуючих відрізняється конкретизацією тих галузей і регіонів, які є базовими для сучасного стану національної економіки, за одночасної поступової реалізації заходів з розвитку галузей п'ятого та шостого технологічного укладів, що дозволяє забезпечити чітко визначені державою та адресно спрямовані регуляторні дії в рамках інноваційно-інвестиційної політики (С. 71-73);

- підхід до визначення умов виходу національної економіки зі стану кризи, особливістю якого є побудова моделі поетапного інноваційного розвитку національної економіки, що дає змогу застосувати на практиці досвід країн, які подолали негативну дію воєнно-політичних та економічних чинників і забезпечили швидке макроекономічне зростання та макросистемний розвиток на основі ефективної інноваційної політики держави (С. 88-90).

4. Наукове та практичне значення одержаних результатів. Наукові положення сформульовані в дисертації є корисними для подальших досліджень у сфері розвитку національної економіки. Також вони представляють цінність для практики, оскільки передбачають заходи, які спрямовані на підвищення ефективності регуляторних функцій держави. Основні результати виконаних наукових досліджень доведені до рівня

методичних розробок і використані у практичній діяльності Головного управління економіки Полтавської обласної державної адміністрації (довідка № 05.1-33/1016 від 03.12.2015 р.), Полтавського регіонального центру з інвестицій та розвитку (довідка № 01-08/120 від 03.12.2015 р.), «Приватної фірми «КМ» (довідка № 292/12 від 04.12.2015 р.). Окремі положення і висновки роботи використовуються при викладанні дисциплін «Національна економіка» та «Міжнародна інвестиційна діяльність» у Вищому навчальному закладі Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (довідка № 05-30/335 від 08.12.2015 р.).

5. Повнота викладення у наукових працях наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні наукові положення, висновки і рекомендації за темою дисертаційної роботи висвітлені у 25 наукових працях загальним обсягом 9,88 д.а., з яких 12 статей у фахових наукових виданнях України, у тому числі 2 статті у вітчизняних наукових фахових періодичних виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз.

Автореферат дисертації та публікації автора відображають основні результати і висновки проведеного дослідження. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

6. Зауваження щодо змісту дисертації та дискусійні положення. Оцінюючи загалом дисертацію Флегантової А. Л. як ґрунтовну наукову працю, яка також є суттєво значущою для практики, необхідно разом з цим, відзначити:

1. В тексті (розділ 1, починаючи зі с. 11) автор досить часто використовує термін «політика» ґрунтовно розглядаючи його у широкому та вузькому розумінні. На нашу думку, не зайвим було б провести аналіз трактування цього терміну різними науковцями з метою більш глибокого аналізу цього ключового для даної роботи поняття.

2. На нашу думку, доречним було б доповнення систематизації інновацій (додаток Г) авторськими ознаками класифікації. Зокрема,

доцільним було б доповнити систематизацію саме тими ознаками класифікації інновацій, які враховують особливості деструктивних станів макроекономічних систем. Така класифікація могла стати особливо цінною, зважаючи на нинішній стан розвитку національної економіки.

3. Описуючи модель поетапного інноваційного розвитку України (с. 89) варто було б зазначити більш конкретніше, які заходи потрібно вжити для кожного окремого елемента вказаного етапу із можливим часовим інтервалом.

4. У другому розділі роботи автор проводить ґрунтовне дослідження сучасного стану економіки України на основі аналізу інновацій та інвестицій у динаміці за роками (с. 66-72; с. 79-83). Одночасно з цим варто було б також зробити аналогічне міжкраїнне порівняння. Згідно з науковою логікою роботи – це мало б бути дослідження інновацій та інвестицій як процесів, що відбуваються в Польщі і Франції. Вибір цих країн пояснюється тим, що саме їх у третьому розділі автор обрав як вірогідні еталонні макроекономічні системи (відповідно короткострокову та довгострокову), яким має слідувати Україна.

7. Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.
Аналіз змісту дисертації Флегантової Анни Леонідівни «Державна політика формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки» дає змогу зробити висновок про те, що робота є самостійним, логічно завершеним науковим дослідженням, яке містить нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичну та практичну цінність.

Автором зроблено вагомий внесок у дослідження процесів державного регулювання в рамках здійснення інноваційно-інвестиційної політики формування інноваційно-інвестиційного потенціалу розвитку національної економіки, врахувавши водночас існуючі умови складної політико-економічної ситуації в країні. Висновки та пропозиції представлені у дисертації, сприяли розв'язанню важливого наукового завдання.

Опубліковані автором праці та автореферат повністю відображають основні положення змісту дисертації. Зауваження суттєво не впливають на

загальну позитивну оцінку роботи. Дисертація відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. із змінами, внесеними згідно з постановою КМУ № 656 від 19 серпня 2015 р., а її автор Флегантова Анна Леонідівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:
кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Львівського національного
університету імені Івана

Юринець З.В.

Підпис З. В. Юринець
ЗАСВІДЧУЮ:
Вчений секретар
Львівського національного
університету імені Івана Франка

Грабовецька О.С.